

ΤΖΟΝΑΘΑΝ ΦΡΑΝΖΕΝ

National Book Award USA

ΛΕΥΚΟΠΕΡΙΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ελευθερία**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Freedom

Από τις Εκδόσεις Picador, Νέα Υόρκη 2011

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jonathan Franzen

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασσιπίδης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Jo Walker

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Jonathan Franzen, 2010

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Endless insanity/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Ωκεανίδα, 2011

Δεύτερη έκδοση: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Ιούνιος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2676-1

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2511-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκην 13-15, 106 78 Αθήνα 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΤΖΟΝΑΘΑΝ ΦΡΑΝΖΕΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Μετάφραση: Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν επίσης:

Η εικοστή έβδομη πολιτεία, 2012,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Κραδασμοί, 2014,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Αγνή, 2016
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Οι διορθώσεις, 2017
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

Στη Σούζαν Γκόλομπ και στον Τζόνναθαν Γκαλάσι

Go together,
You precious winners all; your exultation
Partake to everyone. I, an old turtle,
Will wing me to some withered bough, and there
My mate, that's never to be found again,
Lament till I am lost.*

The Winter's Tale

* Πηγαίνετε όλοι μαζί, εσείς οι άξιοι νικητές·
την αγαλλίασή σας μοιραστείτε την μ' όλο τον κόσμο.
Εγώ, σαν τη γριά τρυγόνα πια,
θα βρω κάποιο ξερό κλωνάρι να κουρνιαδάσω,
κι εκεί, μέχρι να σβήσω, θα θρηνώ το ταίρι μου,
που έχει χαθεί για πάντα.

Ουλίαμ Σαίξπηρ, *Το χειμωνιατικό παραμύθι*, μτφρ. Νίκος Χατζόπου-
λος, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2004. (Σ.τ.Ε.)

ΚΑΛΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ

Δεν τα μάθαμε τα σχετικά με τον Γουόλτερ Μπέργκλαντ από τους ντόπιους –αυτός και η Πάτι είχαν φύγει για την Ουάσινγκτον εδώ και δύο χρόνια και δε σήμαιναν πια τίποτα στο Σεντ Πολ– αλλά οι κύριοι της αστικής αφρόκρεμας του Ράμσεϊ Χιλ δεν ήταν τόσο πιστοί στην πόλη τους ώστε να μη διαβάζουν τους *New York Times*. Σύμφωνα με ένα εκτενές και διόλου κολακευτικό άρθρο στους *Times*, ο επαγγελματικός βίος του Γουόλτερ στην πρωτεύουσα του έθνους ήταν σε μαύρο χάλι. Οι παλιοί γείτονές του δεν μπορούσαν εύκολα να ταυτίσουν τα όσα έλεγαν γι’ αυτόν οι *Times* (ότι είναι «αλαζονικός», «αδιάλλακτος», «ανήθικος») με τον γενναιόψυχο, χαμογελαστό, ροδαλό υπάλληλο της 3M, που τον θυμούνταν να ποδηλατεί ίσαμε το γραφείο του στη Σάμιτ Άβενιου μες στο χιόνι του Φλεβάρη· έμοιαζε αλλόκοτο ο Γουόλτερ, που ήταν πιο πράσινος κι από την Greenpeace και που οι ρίζες του ήταν αγροτικές, να είναι μπλεγμένος τώρα για σύμπραξη με την ανθρακοβιομηχανία και για κακομεταχείριση των ανθρώπων της επαρχίας. Όπως και να ’χει, ανέκαθεν κάτι δεν πήγαινε απολύτως καλά με τους Μπέργκλαντ.

Ο Γουόλτερ και η Πάτι ήταν οι νεαροί πιονιέροι του Ράμσεϊ Χιλ – οι πρώτοι πτυχιούχοι που αγόρασαν σπίτι στην Μπάρριερ Στριτ από τότε που το παλιό κέντρο του Σεντ Πολ είχε υποβαθμιστεί, πριν από τρεις δεκαετίες. Πήραν κοψοχρονιά το βικτοριανό οίκημά τους και μετά τσακίστηκαν επί δέκα χρόνια να το ανακαινίζουν. Κάποιος τύπος είχε βάλει φωτιά στο γκαράζ τους ήδη από τις πρώτες μέρες και μετά είχαν σπάσει το αμάξι τους δύο φορές, προτού οι Μπέργκλαντ ξαναχτίσουν το γκαράζ. Ηλιοκαμένοι μηχανόβιοι κατηφόριζαν στο άδειο οικόπεδο απέναντι, την άραζαν εκεί κι έπιναν τις μπίρες τους, έψηναν τα λουκάνικά τους και μάρσαραν μες στα άγρια μεσάνυχτα, ώσπου η Πάτι έβγαине

αγανακτισμένη και φορώντας τη φόρμα της για να τους κασαδιάσει. Δεν προούσε κανέναν η Πάτι, αλλά είχε διατελέσει διακεκριμένη αθλήτρια στο λύκειο και είχε τσαγανό. Από την πρώτη κιόλας μέρα στη γειτονιά, ήθελε δεν ήθελε, τραβούσε την προσοχή. Ψηλή, με αλογοουρά, πολύ νέα, έσπρωχνε το καροτσάκι της προσπερνώντας λεηλατημένα αμάξια και σπασμένα μπουκάλια μπύρας και χιόνια γεμάτα ξεράσματα, τα οποία θαρρείς κουβαλούσε στα διχτάκια που κρέμονταν από το καροτσάκι. Πίσω της μπορούσες να δεις τις επιβαρυνμένες από ένα μωρό προετοιμασίες για ένα επίσης επιβαρυνμένο από ένα μωρό πρωί γεμάτο μικροδουλειές· μπροστά της, ένα απομεσήμερο με δημόσια ραδιοφωνία, με τη *Χρυσή κουζίνα*, με πάνες, με γυψοσανίδες, με μπογιές· και μετά, το *Φεγγαράκι μου λαμπρό*, κι ύστερα λίγο κρασάκι. Είχε ήδη γίνει για τα καλά αυτό που άρχισαν να γίνονται κι όλοι οι άλλοι στον δρόμο.

Στα προηγούμενα χρόνια, τότε που μπορούσες ακόμη να οδηγείς ένα Volvo 240 χωρίς να νιώθεις άβολα, το παν στο Ράμσεϊ Χιλ ήταν να ξαναμάθεις ορισμένες ζωτικές δεξιότητες που οι γονείς σου την είχαν κοπανήσει προς τα προάστια ακριβώς για να τις ξεμάθουν, όπως το πώς να ψήσεις τους ντόπιους αστυνομικούς να κάνουν στ' αλήθεια το καθήκον τους, πώς να προστατέψεις το ποδήλατό σου από έναν τίγκα στα κίνητρα κλέφτη, πότε να μπεις στον κόπο να ξυπνήσεις και να σηκώσεις έναν πιωμένο που τον είχε πάρει στις καρέκλες του κήπου σου, πώς να καταφέρεις τις κεραμιδόγατες να τα κάνουν στο σκάμμα των παιδιών του γείτονα και πώς ν' αποφασίσεις ότι ήταν τόσο άθλιο ένα δημοτικό σχολείο, ώστε δεν άξιζε να προσπαθήσεις να το βελτιώσεις. Υπήρχαν και πιο σύγχρονα ζητήματα βεβαίως· όπως το τι παίζει με τις υφασμάτινες πάνες; Αξίζουν; Και αληθεύει ότι διανέμουν ακόμη γάλα σε γυάλινα μπουκάλια; Είναι οκεί από πολιτική άποψη οι πρόσκοποι; Είναι όντως αναγκαίο το πλιγούρι; Πού ανακυκλώνουμε τις μπαταρίες; Πώς αντιδράς όταν μια φτωχή έγχρωμη σε κατηγορεί ότι καταστρέφεις τη γειτονιά της; Αληθεύει ότι το σμάλτο στα παλιά πιατικά μάρκας Fiesta περιέχει επικίνδυνες ποσότητες μολύβδου; Πόσο περίπλοκο πρέπει αληθινά να είναι ένα φίλτρο νερού για την κουζίνα; Μαγκώνει κα-

μιά φορά η οβερντράιβ στο Volvo 240; Είναι καλό να δίνεις κάτι στους επαίτες ή όχι; Είναι εφικτό να μεγαλώνεις άνευ προηγουμένου έμπλεα αυτοπεποίθησης, ευτυχισμένα, πανέξυπνα παιδιά, όταν εργάζεσαι με πλήρη απασχόληση; Μπορείς άραγε να αλέσεις τους κόκκους του καφέ αποβραδής ή πρέπει να τους αλέσεις το πρωί; Είχε κανείς στην ιστορία του Σεντ Πολ κάποια θετική εμπειρία με έναν επισκευαστή στέγης; Ξέρουμε κάνα καλό μηχανικό για Volvo; Τραβάει και το δικό σου 240 ζόρια με το καλώδιο του χειρόφρενου; Και τι ρόλο παίζει πάλι εκείνος ο διακόπτης με την αινιγματική ονομασία που βρίσκεται στο ταμπλό και κάνει ένα τόσο ωραίο σουηδικό κλικ όταν τον πατάς, αλλά δε φαίνεται να είναι συνδεδεμένος με τίποτα;

Για κάθε ερώτημα η Πάτι Μπέργκλαντ ήταν πηγή πληροφοριών, ένας λιόχαρος φορέας κοινωνικής/πολιτιστικής γύρης, μια μέλισσα καταδεικτικότητας. Μία από τις ελάχιστες μαμάδες στο Ράμσεϊ Χιλ που έμεναν στο σπίτι και ήταν περιλάλητη για την απροθυμία της να περιαυτολογεί όπως και για την αποστροφή της προς την καταλαλιά. Έλεγε ότι ίσως την «καρατομούσε» μια μέρα ένα από τα παράθυρα που τους είχε αλλάξει τις αλυσιδίτσες. Τα παιδιά της, έλεγε, «ίσως» πέθαιναν από τριχίνωση λόγω του χοιρινού που δεν είχε μαγειρέψει δεόντως. Αναρωτιόταν εάν και κατά πόσο ο «εθισμός» της στις αναθυμιάσεις των διαλυτικών για τις μπογιές σχετιζόταν με το ότι εδώ και κάμποσο καιρό δε διάβαζε «πλέον». Εκμυστηρευόταν ότι της ήταν «απαγορευμένο» να βάζει λίπασμα στα φυτά του Γουόλτερ ύστερα απ' ό,τι είχε συμβεί την «τελευταία φορά». Υπήρχαν άνθρωποι στους οποίους δεν καλάρεσε αυτό το στιλ αυτοαπαξίωσης – που ανίχνευαν ένα είδος πατροναρίσματος, ως εάν η Πάτι με το να υπερτονίζει τα ήσσονα ψεγάδια της, άλλο δεν έκανε από το να αποφεύγει κατάφωρα την κριτική προς τις λιγότερο καταρτισμένες νοικοκυρές. Πάντως, οι πιο πολλοί περίοικοι θεωρούσαν την υπερβάλλουσα μετριοφροσύνη της ειλικρινή ή έστω διασκεδαστική και ήταν ούτως ή άλλως δύσκολο να μη συμπαθήσεις με το παραπάνω μια γυναίκα που τα ίδια σου τα παιδιά τη συμπαθούσαν τόσο πολύ και η οποία μάλιστα θυμόταν όχι μόνο τα γενέθλιά τους αλλά και τα δικά σου και εμφανιζόταν στο κατώφλι σου με μια πιατέλα μπι-

σκότα ή με μια ευχετήρια κάρτα ή με λίγα κρινάκια σ' ένα μικρό ανθοδοχείο, το οποίο, σου έλεγε χαρωπά, δεν υπήρχε λόγος να μπει στον κόπο να το επιστρέψεις.

Είχε μαθευτεί ότι η Πάτι είχε μεγαλώσει στα Ανατολικά, σε ένα προάστιο της πόλης της Νέας Υόρκης, και είχε αποσπάσει μian από τις πρώτες πλήρεις υποτροφίες για γυναίκες προκειμένου να παίξει μπάσκετ στη Μινεσότα όπου, όταν ήταν δευτεροετής, συμμετείχε στη δεύτερη καλύτερη ομάδα των Ηνωμένων Πολιτειών. Κάτι αλλόκοτο σχετικά με την Πάτι ήταν ότι αν και τη διέκρινε προσήλωση στην οικογένεια, δε φαινόταν να διατηρεί ευδιάκριτους δεσμούς με τις ρίζες της. Μήνες κι εποχές κυλούσαν δίχως να απομακρυνθεί από το Σεντ Πολ και δεν είχε παρατηρηθεί κάποιος από τα Ανατολικά να την έχει επισκεφτεί, ούτε καν οι γονείς της. Αν τη ρωτούσες ευθέως για τους γονείς της, απαντούσε ότι αμφότεροι πρόσφεραν πολλά και σε πολλούς, ο πατέρας της διατηρούσε δικηγορικό γραφείο στο Γουάιτ Πλέινς και η μητέρα της ήταν πολιτικός: ω, ναι, μια βουλευτίνα της Πολιτείας της Νέας Υόρκης. Και μετά έγνεφε εμφιατικά και έλεγε: «Ω, ναι, αυτό κάνουν λοιπόν», σαν να είχε τελειώσει εκεί το θέμα της συζήτησης.

Μπορούσες να παίξεις ένα παιχνίδι, να κάνεις την Πάτι να συμφωνήσει ότι ορισμένων η συμπεριφορά ήταν «κακή». Όταν της είπαν ότι ο Σεθ και η Μαίρη Πόλσεν θα έκαναν το Χάλογουιν ένα μεγάλο πάρτι για τα δίδυμά τους και είχαν εσκεμμένα καλέσει κάθε παιδάκι στο τετράγωνο εκτός από την Κόνι Μόναχαν, η Πάτι άλλο δε σχολίασε παρά μόνον ότι αυτό ήταν πολύ «αλλόκοτο». Την επόμενη φορά που συνάντησε τους Πόλσεν στον δρόμο, της εξήγησαν ότι είχαν προσπαθήσει *όλο το καλοκαίρι* να πείσουν τη μητέρα της Κόνι Μόναχαν, την Κάρολ, να σταματήσει πια να πετάει αποτσιγάρα από το παράθυρο του υπνοδωματίου της στη μικρή πισίνα των διδύμων τους. «Είναι πράγματι αλλόκοτο», συμφώνησε η Πάτι κουνώντας το κεφάλι της, «αλλά, ξέρετε, δεν είναι λάθος της Κόνι». Οι Πόλσεν, πάντως, αρνήθηκαν να ικανοποιηθούν με τη λέξη «αλλόκοτο». Θα ήθελαν να ακούσουν *κοινωνιοπαθολογικό*, να ακούσουν *παθητικό-επιθετικό*, να ακούσουν *κακόβουλο*. Επέμεναν να επιλέξει η Πάτι έναν

από αυτούς τους επιθετικούς προσδιορισμούς και να τους αποδώσει μαζί τους στην Κάρολ Μόναχαν, αλλά η Πάτι ήταν ανήμπορη να προχωρήσει πέρα από το «αλλόκοτο», και με τη σειρά τους οι Πόλσεν άφησαν την Πάτι έξω από τη λίστα των καλεσμένων στο πάρτι. Αυτή η αδικία έκανε την Πάτι να θυμώσει τόσο, ώστε πήρε τα παιδιά της, συν την Κόνι και μια φίλη της από το σχολείο και πήγαν εκδρομή σε ένα αγρόκτημα με κολοκύθες το απόγευμα του πάρτι και το γλέντησαν εκεί κάνοντας βόλτες με την καρότσα για το σανό, αλλά το χειρότερο που θα έλεγε ποτέ για τους Πόλσεν ήταν ότι θεωρούσε πολύ αλλόκοτη την κακία τους προς ένα κοριτσάκι εφτά χρονών.

Η Κάρολ Μόναχαν ήταν η μοναδική άλλη μητέρα στην Μπάρριερ Στριτ που ζούσε εκεί όσο και η Πάτι. Είχε έρθει στο Ράμσεϊ Χιλ στο πλαίσιο αυτού που θα μπορούσες να αποκαλέσεις πρόγραμμα ανταλλαγής πατρónων, καθώς ήταν η γραμματέας κάποιου μεγαλόσχημου στην Κομητεία Χένεπιν, ο οποίος αφού την κατέστησε έγκυο, την ώθησε να μετακομίσει μακριά από την περιφέρειά του. Στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν υπήρχαν στις Δίδυμες Πόλεις πολλοί πολιτικοί κύκλοι στους οποίους να θεωρείται ότι συνάδει με την καλή διακυβέρνηση να διατηρείς στο μισθολογίο σου τη μητέρα του εξώγαμου βλασταριού σου. Η Κάρολ έγινε μία από τις πιο αφηρημένες και λάτρεις των διαλειμμάτων υπαλλήλους στο γραφείο αδειοδοτήσεων της πόλης, ενώ κάποια άλλη νεαρά, με εξίσου καλές διασυνδέσεις στο Σεντ Πολ, προσελήφθη σε κάποια παρεμφερή υπηρεσία στην άλλη όχθη του ποταμού. Το σπίτι που νοίκιαζε η Κάρολ στην Μπάρριερ Στριτ, δίπλα στους Μπέργκλαντ, το επέβαλε κατά πάσα πιθανότητα ο διακανονισμός· ειδάλλως θα ήταν δύσκολο να καταλάβουμε γιατί είχε συγκατατεθεί η Κάρολ να πάει να μείνει σ' αυτό που ήταν τότε ακόμη ένας φτωχομαχαλάς. Μία φορά την εβδομάδα, το καλοκαίρι, ένας πιτσιρικάς με κενό βλέμμα και φόρμα εργασίας της Υπηρεσίας Πάρκων ερχόταν το σούρουπο μ' ένα 4x4 χωρίς πινακίδες της Υπηρεσίας και κούρευε το γκαζόν της, ενώ πάλι ο ίδιος νεαρός ερχόταν τον χειμώνα και σκούπιζε το χιόνι στο πεζοδρόμιό της.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η Κάρολ είχε απομείνει ο

μόνος μη αναβαθμισμένος κάτοικος στο τετράγωνο. Κάπνιζε Parliaments, ξάνθαινε με οξυζενέ τα μαλλιά της, είχε μακριά και φρικιαστικά βαμμένα νύχια που θύμιζαν αρπακτικό, έτρεφε τη θυγατέρα της με βαριά επεξεργασμένα τρόφιμα και ξενυχτούσε αγρίως τα βράδια της Πέμπτης («Είναι το νυχτερινό ρεπό της μαμάς», έλεγε, λες και κάθε μητέρα να δικαιούται κάτι τέτοιο), για να επιστρέψει και να μπει αθόρυβα στο σπίτι των Μπέργκλαντ με το κλειδί που της είχαν δώσει και να παραλάβει την κοιμωμένη Κόνι από τον καναπέ όπου την είχε βάλει για ύπνο και την είχε καλοσκεπάσει με κουβέρτες η Πάτι. Η Πάτι είχε σταθεί ανυποχώρητα γενναιοδωρη απέναντι στην Κάρολ, προθυμοποιούμενη να προσέχει την Κόνι ενόσω η Κάρολ εργαζόταν ή πήγαινε για ψώνια ή απολάμβανε τις εξόδους της τις Πέμπτες, και η Κάρολ της ήταν υποχρεωμένη για ένα σωρό δωρεάν μπειμπισίτινγκ. Αποκλείεται να είχε διαφύγει από την προσοχή της Πάτι το πώς αντάμειβε τούτη τη γενναιοδωρία η Κάρολ, δηλαδή με το να αγνοεί εντελώς την κόρη της, την Τζέσικα, και να δείχνει υπερβολικά ανάρμοστη αδυναμία στον Τζόι, τον γιο της («Άλλο ένα φιλάκι από τον γόη μας;») και να πηγαίνει να σήνεται πολύ κοντά στον Γουόλτερ στις εκδηλώσεις της γειτονιάς, με τις αραχνούφραντες μπλουζές της και τα τρομερά ψηλοτάκουνά της, να τον παινεύει για τις δεξιότητές του στη μαστορική και να χτυπιέται στα γέλια με ό,τι κι αν έλεγε· εντούτοις, για πολλά χρόνια το χειρότερο που κατάφερε να πει η Πάτι για την Κάρολ ήταν ότι οι ανύπαντρες μητέρες υπέμεναν πολλά και ότι αν φερόταν καμιά φορά αλλόκοτα μαζί της η Κάρολ, το έκανε πιθανόν από περηφάνια.

Για τον Σεθ Πόλσεν, ο οποίος μνημόνευε την Πάτι πολύ συχνότερα απ' όσο θα προτιμούσε η σύζυγός του, οι Μπέργκλαντ ανήκαν στο υπερενοχικό είδος των ελευθεροφρόνων που αισθάνονται την ανάγκη να συγχωρούν τους πάντες, έτσι ώστε να συγχωρείται και η δική τους καλοτυχία· που τους λείπει το κουράγιο να απολαμβάνουν τα προνόμιά τους. Η θεωρία του Σεθ έμπαζε στο ότι οι Μπέργκλαντ δεν ήταν διόλου προνομιούχοι· το μοναδικό γνωστό περιουσιακό τους στοιχείο ήταν το σπίτι τους, το οποίο είχαν ανακαινίσει με τα ίδια τους τα χέρια. Ένα άλλο πρόβλημα ήταν, όπως επισήμανε η Μαίρη Πόλσεν, ότι η Πάτι δεν ήταν κα-

μιά ένθερμη προοδευτική και ούτε τόσο δα φεμινίστρια (δεν εργαζόταν, ήταν απλή νοικοκυρά, είχε το ημερολόγιο όπου σημείωνε τα γενέθλια των άλλων, καθόταν κι έψηνε εκείνα τα αναθεματισμένα μπισκότα) ενώ ήταν αλλεργική στην πολιτική. Αν της ανέφερες κάποιες εκλογές ή το όνομα ενός υποψηφίου, την έβλεπες να πασχίζει, κι ωστόσο να μην τα καταφέρνει, να είναι ο συνήθης εύθυμος και χαρωπός εαυτός της – την έβλεπες να απορροθμίζεται και να χειρονομεί και να γνέφει υπερβολικά, να λέει και να ξαναλέει απανωτά ναι, απανωτά σωστά, απανωτά βεβαίως. Η Μαίρη, η οποία ήταν δέκα χρόνια μεγαλύτερη από την Πάτι και της φαινόταν με το παραπάνω, είχε υπάρξει δραστήριο μέλος της SDS, της μαχητικής οργάνωσης Φοιτητές για μια Δημοκρατική Κοινωνία, στο Μάντισον και τώρα ήταν πολύ δραστήρια στη μανία για Beaujolais Nouveau. Κάποια βραδιά, σ' ένα δείπνο, όταν ο Σεθ μνημόνευσε για τρίτη ή τέταρτη φορά την Πάτι, η Μαίρη έγινε κόκκινη σαν το κρασί και δήλωσε ότι δεν υπήρχε η παραμικρή ευρύτερη κοινωνική συνείδηση, η παραμικρή αλληλεγγύη, η παραμικρή πολιτική υπόσταση, η παραμικρή διάθεση ανταποδοτικότητας, η παραμικρή αίσθηση συλλογικότητας στην προβαλλόμενη καλή γειτονία της Πάτι Μπέργκλαντ, τα πάντα σ' αυτήν δεν ήταν παρά η νέτη-σκέτη οπισθοδρομικότητα της ανόητης καλής νοικοκυρούλας και, ειλικρινά, κατά τη γνώμη της Μαίρης, αν έξινες την καλοσυνάτη επιφάνεια, μπορεί να σε εξέπληττε το γεγονός ότι θα έβρισκες κάτι μάλλον σκληρό και ιδιοτελές και εγωιστικό και ανταγωνιστικό και φιλορειγχανικό στην Πάτι: φαινόταν ξεκάθαρα ότι το μόνο που την ένοιαζε ήταν τα παιδιά της και το σπιτάκι της – όχι οι γείτονές της, όχι οι φτωχοί, όχι η χώρα της, όχι οι γονείς της, ούτε καν ο ίδιος της ο σύζυγος.

Και πράγματι η Πάτι νοιαζόταν πολύ για τον γιο της. Παρότι η Τζέσικα ήταν το πιο χαρισματικό από τα παιδιά των Μπέργκλαντ – ξετρελαμένη με τα βιβλία, αφιερωμένη στην άγρια ζωή, ταλαντούχα στο φλάουτο, παρωμένη στο γήπεδο του ποδοσφαίρου, περιζήτητη ως μπειμπισίτεο, όχι υπερβολικά όμορφη ώστε να απειληθεί η ηθική της και αντικείμενο θαυμασμού ακόμη και για τη Μαίρη Πόλσεν – ο Τζόι ήταν το παιδί για το οποίο μιλούσε ακατάπαυστα η Πάτι. Με τον χλευαστικό, εκμυστηρευτικό, αυ-

τοσαρκαστικό της τρόπο, η Πάτι ξέχυνε λίτρα επί λίτρων αφιλοτρόριστες λεπτομέρειες σχετικά με τα ζόρια που τραβούσαν με τον Τζόι ο Γουόλτερ κι εκείνη. Οι πιο πολλές ιστορίες της έπαιρναν τη μορφή παραπόνων και εντούτοις ουδείς αμφέβαλλε ότι λάτρευε τον νεαρό. Η Πάτι έκανε σαν κοπέλα που παραπονιέται για το πανέμορφο άστατο αγόρι της. Σαν να ήταν περήφανη που της έκανε την καρδιά περιβόλι· σαν να το δεχόταν μια χαρά να της κάνει την καρδιά περιβόλι, να ήταν ίσως ό,τι πιο σημαντικό, το μοναδικό πράγμα που φρόντιζε να κοινοποιεί στον κόσμο.

«Μα τι τζόρας που είναι!», έλεγε στις άλλες μητέρες τότε που μαινόταν ο Πόλεμος της Ώρας για Ύπνο και ο Τζόι έδινε μάχες για το δικαίωμά του να μένει ξύπνιος τόσο αργά όσο η Πάτι και ο Γουόλτερ.

«Και τι κάνει; Χτυπιέται; Κλαίει;» ρωτούσαν οι άλλες μητέρες.

«Αστειεύεστε;» έλεγε η Πάτι. «Μακάρι. Θα ήταν φυσιολογικό και θα περνούσε κάποτε».

«Τι κάνει λοιπόν;» ρωτούσαν οι μητέρες.

«Αμφισβητεί τα θεμέλια της εξουσίας μας. Του σβήνουμε το φως, αλλά αυτός επιμένει ότι δε θα κοιμηθεί αν δε σβήσουμε κι εμείς το δικό μας, διότι δικαιούται ακριβώς ό,τι κι εμείς. Και, σας τ' ορκίζομαι, κάνει λες κι έχει καταπιεί ρολόι, κάθε δεκαπέντε λεπτά, ναι, τ' ορκίζομαι ότι είναι εκεί ξαπλωμένος με το βλέμμα στυλωμένο στο ξυπνητήριο, κάθε δεκαπέντε λεπτά φωνάζει: “Ξύπνιοι ακόμη εσείς! Ξύπνιος ακόμη κι εγώ!” Και είναι *αλλόκοτος* αυτός ο τόνος *περιφρόνησης*, αυτός ο τόνος *σαρκασμού* που βγάζει. Κι εγώ παρακαλώ τον Γουόλτερ να μην τσιμπήσει το δόλωμα, αλλά πού αυτός, όχι, έχει πάει πάλι δώδεκα και τέταρτο τα μεσάνυχτα και ο Γουόλτερ είναι όρθιος μες στο σκοτάδι στην κάμαρα του Τζόι και αντιπαρατίθενται ξανά οι δυο τους σχετικά με τη διαφορά ανάμεσα στους ενήλικους και στα παιδιά και σχετικά με το εάν η οικογένεια είναι δημοκρατία ή καλοπροαίρετη δικτατορία, ώσπου τελικά καταρρέω εγώ και κανένας άλλος και τους παρακαλώ να σταματήσουν πια, να σταματήσουν να ησυχάσουμε».

Διόλου δε διασκέδαζε η Μαίρη Πόλσεν με τις αφηγήσεις της Πάτι. Αργά το βράδυ ύστερα από το δείπνο, καθώς έβαζαν τα άπλυτα στο πλυντήριο πιάτων, η Μαίρη σχολίασε στον Σεθ ότι

δεν ήταν απορίας άξιο πως ο Τζόι αδυνατούσε να αντιληφθεί τη διαφορά ανάμεσα στα παιδιά και στους ενήλικους – αφού η μητέρα του η ίδια έδειχνε να έχει την ίδια σύγχυση σχετικά με το τι από τα δύο ήταν. «Μα δεν έχεις προσέξει», ρώτησε τον Σεθ, «ότι στις ιστορίες που λέει η Πάτι η επιβολή της πειθαρχίας φαίνεται να είναι πάντα καθήκον του Γουόλτερ, θαρρείς και η Πάτι είναι απλώς κάποιος άβουλος παρατηρητής που μοναδικός της ρόλος είναι να κάνει τη χαριτωμένη;»

«Αναρωτιέμαι αν τον αγαπάει στ’ αλήθεια τον Γουόλτερ», είπε αισιόδοξα ο Σεθ, βγάζοντας τον φελλό από ένα τελευταίο μπουκάλι. «Σαρκικά, εννοώ».

«Πάντα υπονοεί ότι ο γιος της είναι εξαιρετικά ξεχωριστός», συνέχισε η Μαίρη. «Πάντα παραπονιέται για την έκταση της προσοχής του».

«Κοίτα, για να είμαστε δίκαιοι, αυτό έχει να κάνει με το πείσμα του. Με την απεριόριστη υπομονή του στο να αμφισβητεί την εξουσία του Γουόλτερ».

«Κάθε λέξη που λέει γι’ αυτόν είναι ένας διαφορούμενος κομπασμός».

«Εσύ δεν κομπάζεις ποτέ;» την πείραξε ο Σεθ.

«Πιθανόν», απάντησε η Μαίρη, «αλλά αν μη τι άλλο έχω μια κάποια επίγνωση για το τι καταλαβαίνουν οι άλλοι από μένα. Και η εντύπωσή μου για την αξία μου δεν εξαρτάται από το πόσο εξαιρετικά είναι τα παιδιά μας».

«Είσαι τέλεια μητέρα εσύ», την πείραξε πάλι ο Σεθ.

«Όχι, τέλεια είναι η Πάτι», αντιγύρισε η Μαίρη και πήρε το κρασί που της σέρβιρε ο Σεθ. «Εγώ είμαι απλώς πολύ καλή».

Όλα, παραπονιόταν η Πάτι, ήρθαν υπερβολικά ευνοϊκά στον Τζόι. Είχε χρυσοξανθα μαλλιά, ήταν κούκλος, έδειχνε να κατέχει αβίαστα τις απαντήσεις σε κάθε διαγώνισμα στο σχολείο, λες και οι αλληλουχίες στα τεστ των πολλαπλών επιλογών να ήταν εγγεγραμμένες στο DNA του. Ήταν αφύσικα άνετος με γείτονες που είχαν πέντε φορές τα χρόνια του. Όταν από το σχολείο ή από τους προσκόπους τον υποχρέωναν να πουλάει γλυκίσματα ή λαχνούς από πόρτα σε πόρτα, μιλούσε απροκάλυπτα για την «κομπίνα» στην οποία συμμετείχε. Τελειοποίησε ένα εξόχως ενο-

χλητικό μειδίαμα συγκατάβασης όταν βρισκόταν αντιμέτωπος με παιχνίδια που είχαν τα άλλα παιδιά, αλλά τα οποία η Πάτι και ο Γουόλτερ αρνούσαν να του αγοράσουν. Προκειμένου να σβήσουν το εν λόγω μειδίαμα, οι φίλοι του επέμεναν να μοιράζονται μαζί του ό,τι είχαν, κι έτσι ο Τζόι έγινε άσος στα βιντεοπαιχνίδια, παρότι οι γονείς του δεν ενέκριναν τα βιντεοπαιχνίδια: καλλιέργησε μια εγκυκλοπαιδική οικειότητα με τη σύγχρονη σκληρή χιπ-χοπ μουσική, από την οποία οι γονείς του κατέβαλλαν μεγάλες προσπάθειες να προστατέψουν τα προεφηβικά αυτιά του. Δεν ήταν καν έντεκα ή δώδεκα ετών όταν μια φορά, στο τραπέζι του φαγητού, σύμφωνα με την Πάτι, ακούσια ή εσκεμμένα αποκάλεσε τον πατέρα του «δικέ μου».

«Δε φαντάζεστε πόσο άσχημα το πήρε ο Γουόλτερ», είπε η Πάτι στις άλλες μητέρες.

«Έτσι μιλάνε οι έφηβοι μεταξύ τους», απάντησαν οι μητέρες. «Είναι η φρασεολογία της ραπ μουσικής».

«Αυτό είπε και ο Τζόι», συμφώνησε η Πάτι. «Είπε ότι είναι μια λέξη, και μάλιστα όχι καμιά κακή λέξη. Αλλά βέβαια ο Γουόλτερ επέμενε να έχει άλλη γνώμη. Κι εγώ να κάθομαι εκεί και να σκέφτομαι τύπου ραπ: “Γου-όλ-τερ, δικέ-μου, άσ’ το, δικέ μου, άσ’ το, ά-σκο-πο να λες τα δικά σου, δικέ μου, ά-σκο-πο να κολλάς, μην κολλάς, άσε, άσ’ το”, αλλά όχι, εκεί αυτός, να επιμένει να εξηγήσει ότι ακόμη κι αν για παράδειγμα το “δικέ μου” δεν είναι κακή λέξη, δεν είναι πρόπον να τη λες σ’ έναν ενήλικο, σ’ έναν μεγάλο άνθρωπο, ιδίως όχι σ’ έναν μαύρο, αλλά φυσικά το ζήτημα με τον Τζόι είναι ότι αρνείται να αναγνωρίσει οποιαδήποτε διάκριση ανάμεσα σε παιδιά και ενήλικους, και το πράγμα φτάνει στο σημείο όπου ο Γουόλτερ του λέει ότι για τιμωρία δεν έχει γλυκό μετά το φαγητό, κι ο Τζόι αντιτείνει ότι ούτως ή άλλως δεν το θέλει το γλυκό, και μάλιστα ούτε που του αρέσει το γλυκό, κι εγώ κάθομαι εκεί και σκέφτομαι “Γου-όλ-τερ, άσ’ το, μην κολλάς”, αλλά ο Γουόλτερ, εκεί αυτός, δεν μπορεί να κάνει αλλιώς – πρέπει ντε και καλά να προσπαθήσει να αποδείξει τώρα ότι στην πραγματικότητα το γλυκό αρέσει πολύ στον Τζόι. Αλλά ο Τζόι δε δέχεται κανένα από τα επιχειρήματα του Γουόλτερ. Λέει ψέματα, είναι ηλίου φαινότερον, αλλά διατει-

νεται ότι όσες φορές τρώει και δεύτερο γλυκό, το κάνει από συνήθεια και όχι επειδή του αρέσει αληθινά, και ο έρμος ο Γουόλτερ που δεν ανέχεται να του λένε ψέματα λέει: “Καλώς, ας είναι, αφού δε σ’ αρέσει, θα μείνεις έναν μήνα χωρίς γλυκό, εντάξει;” Κι εγώ να σκέφτομαι: “Γου-όλ-τερ, άσ’ το, μην κολλάς, μην κολλάς μ’ αυτό, τέλος δε θα ’χουμε καλό”, διότι η απάντηση του Τζόι είναι: “Κι έναν χρόνο κάνω χωρίς γλυκό, δεν ξαναβάζω στο στόμα μου γλυκό ποτέ πια, εκτός κι αν είμαστε σε ξένο σπίτι και το κάνω από ευγένεια”, κάτι που, όσο κι αν φαίνεται εξωπραγματικό, είναι πιστευτό, ναι, είναι βásiμη απειλή – καθότι είναι τόσο πεισματάρης, που δεν αποκλείεται καθόλου να το κάνει. Και τότε μπαίνω στη μέση και λέω: “Ελάτε τώρα και οι δυο, σταματήστε, φτάνει, διάλειμμα, το γλυκό είναι σημαντικό στη διατροφή, ας μην το παρατραβάμε πια με τα πείσματα”, κι αυτό υπονομεύει άμεσα την εξουσία του Γουόλτερ και αφού όλη η αντιπαράθεση ήταν για την εξουσία του, άλλο δεν καταφέρνω παρά να τινάξω στον αέρα όλες τις θετικές προσπάθειές του».

Ο άλλος άνθρωπος που αγαπούσε υπέρμετρα τον Τζόι ήταν η θυγατέρα της Μόναχαν, η Κόνι. Μια σοβαρή και λιγομίλητη κοπελίτσα, που είχε την ενοχλητική συνήθεια να σε κοιτάζει κατευθείαν στα μάτια, λες και δεν είχες τίποτα κοινό μαζί της. Κάθε απόγευμα ανελλιπώς βρισκόταν στην κουζίνα της Πάτι και μοχλούσε πλάθοντας τη ζύμη για τα μπισκότα σε αψεγάδιαστα γεωμετρικά σφαιρίδια, φροντίζοντας ευσυνείδητα να λιώνει το βούτυρο και να κάνει τη ζύμη να γυαλίζει βαθύχρωμα. Η Πάτι έπλαθε έντεκα σφαιρίδια έναντι ενός της Κόνι και όταν έβγαιναν πια από τον φούρνο, η Πάτι πάντοτε φρόντιζε να ζητήσει την άδεια της Κόνι να φάει το «αληθινά καταπληκτικό» (πιο μικρό, πιο επίπεδο, πιο σκληρό) μπισκότο. Η Τζέσικα, η οποία ήταν έναν χρόνο μεγαλύτερη από την Κόνι, αρκούσαν στο να παραχωρεί ευχαρίστως την κουζίνα στη γειτονοπούλα και το έριχνε στο διάβασμα ή έπαιζε με τις θερμικές γυάλες της. Η Κόνι δεν αποτελούσε την παραμικρή απειλή για μια κοπέλα τόσο συγκροτημένη όσο η Τζέσικα. Η Κόνι δε διέθετε την παραμικρή συγκρότηση – ήταν ή του ύψους ή του βάθους. Όταν έκανε τις ζωγραφιές της, χανόταν στο να χρωματίζει με έναν και μόνο μαρκαδόρο μία και μόνο περιο-

χή, αφήνοντας κενή όλη την υπόλοιπη σελίδα και αγνοώντας τις χαρωπές παροτρύνσεις της Πάτι να δοκιμάσει κι άλλα χρώματα.

Η έντονη εστίαση της Κόνι στον Τζόι έγινε από νωρίς εμφανής σε όλες τις μητέρες της γειτονιάς εκτός, ως φαίνεται, από την Πάτι, ίσως επειδή η ίδια η Πάτι εστίαζε τόσο πολύ την προσοχή της σ' αυτόν. Στο Λίνγκουντ Παρκ, όπου η Πάτι ενίοτε οργάνωνε αθλοπαιδιές για τα παιδιά, η Κόνι καθόταν μόνη της στη χλόη και καταπιανόταν με το να φτιάχνει βραχιόλια από τριφύλλια και ανθάκια δίχως παραλήπτες, αφήνοντας απλώς τα λεπτά να κυλάνε, ώσπου να έρθει η σειρά του Τζόι να παίξει μπέιζμπολ ή ποδόσφαιρο, κάτι που κινούσε στιγμιαία το ενδιαφέρον της. Η Κόνι ήταν σαν μια κατά φαντασία φίλη που τύχαινε να είναι ορατή. Ο Τζόι, με την πρώιμη αυτοκυριαρχία του, σπανίως θεωρούσε αναγκαίο να είναι κακός μαζί της μπροστά στους φίλους του, και η Κόνι, απ' τη μεριά της, οποτεδήποτε τα αγόρια άρχιζαν να κάνουν τα αντράκια, φρόντιζε να περνάει στο περιθώριο και να γίνεται αθέατη δίχως παράπονα και παρακάλια. Πάντα υπήρχε το αύριο. Και πάντα υπήρχε και η Πάτι, γονατισμένη στα λαχανικά της ή ανεβασμένη σε μια σκάλα μ' ένα όλο πιτσιλιές μάλλινο πουκάμισο, προσηλωμένη στο σισύφειο έργο της συντήρησης μιας βικτοριανής κατοικίας. Αφού δεν μπορούσε να βρισκείται κοντά στον Τζόι, μπορούσε αν μη τι άλλο να του είναι χρήσιμη με το να κρατάει συντροφιά στη μητέρα του κατά την απουσία του. «Πώς πας με τα μαθήματά σου;» ρωτούσε η Πάτι από τη σκάλα. «Θέλεις καθόλου βοήθεια;»

«Θα με βοηθήσει η μαμά, όταν γυρίσει».

«Θα είναι κουρασμένη και αργεί ακόμη να γυρίσει. Θα της κάνεις ευχάριστη έκπληξη, αν τα τελειώσεις από τώρα. Θέλεις να σε βοηθήσω να τελειώνεις;»

«Όχι, θα περιμένω».

Το πότε ακριβώς άρχισαν τις σαρκικές τους συννευρέσεις η Κόνι με τον Τζόι δεν το γνωρίζουμε. Ο Σεθ Πόλσεν, δίχως πάντως αποδείξεις και απλώς για να σοκάρει τον κόσμο, διασκέδαζε με το να διατείνεται ότι ο Τζόι ήταν έντεκα και η Κόνι δώδεκα. Ο ισχυρισμός του Σεθ επικεντρωνόταν σ' ένα δεντρόσπιτο που είχε στήσει ο Τζόι με τη βοήθεια του Γουόλτερ σε μια γέρινη αγριο-

μηλιά στο άδειο οικόπεδο και που προσφερόταν ως ερωτική φωλιά. Όταν ο Τζόι τελείωνε τη δεύτερα γυμνασίου, το όνομά του μνημονευόταν στις απαντήσεις των γειτονόπουλων στις επίμονες τάχατες αδιάφορες ερωτήσεις γονέων και κηδεμόνων σχετικά με τη σεξουαλική συμπεριφορά των συμμαθητών τους, ενώ αργότερα ήταν πιθανό η Τζέσικα κάτι να είχε μυριστεί στο τέλος του καλοκαιριού – αναπάντεχα και δίχως να εξηγήσει το γιατί, άρχισε να φέρεται περιφρονητικά προς την Κόνι και τον αδελφό της. Κι όμως κανένας δεν τους είδε ποτέ μόνους, παρά μονάχα τον επόμενο χειμώνα, όταν οι δυο τους έστησαν τη δική τους δουλειά.

Σύμφωνα με την Πάτι, αν είχε μάθει κάτι ο Τζόι από τις απερίσκεπτες αντιπαραθέσεις του με τον Γουόλτερ ήταν ότι τα παιδιά είναι υποχρεωμένα να υπακούνε τους γονείς τους, επειδή οι γονείς έχουν τα λεφτά. Κι αυτό αποτελούσε ακόμη ένα παράδειγμα για το πόσο εξαιρετικό παιδί ήταν ο Τζόι: ενώ οι άλλες μητέρες αποδοκίμαζαν τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά τους απαιτούσαν το χαρτζιλίκι τους μ' ένα ύφος δικαιούχου, η Πάτι προέβαινε γελαστά σε κωμικές καρικατούρες των μούτρων που έκανε ο Τζόι όταν υποχρεωνόταν να παρακαλέσει τον Γουόλτερ για μετρητά. Οι γείτονες που ανέθεταν με το αζημίωτο στον Τζόι να φτυαρίσει το χιόνι ή να μαζέψει με την τσουγκράνα τα πεσμένα φύλλα, βεβαίωναν ότι επρόκειτο για εκπληκτικά ευσυνείδητο δουλευταρά, αλλά η Πάτι επέμενε ότι ο Τζόι κατά βάθος απεχθανόταν τη χαμηλή αμοιβή και αισθανόταν ότι το να φτυαρίσει το δρομάκι ενός ενήλικου τον έθετε σε κατάσταση ανεπιθύμητης σχέσης με τον εν λόγω ενήλικο. Τα γελοία τεχνάσματα εξασφάλισης χρημάτων που πρότειναν τα προσκοπικά εγκόλπια –το να πουλάς συνδρομές για περιοδικά πόρτα με πόρτα, το να μαθαίνεις ταχυδακτυλουργικά και να στήνεις παραστάσεις με αμοιβή, το να αποκτάς εργασία ταρίχευσης και να βαλσαμώνεις επ' αμοιβή το ποταμίσιο λαβράκι που εξασφάλισε βραβείο αλιείας στον γείτονα– όλα αυτά ανεξαιρέτως βρομούσαν υποτελία («Είμαι ταριχευτής της άρχουσας τάξης») ή, ακόμη χειρότερα, επαιτεία. Έτσι λοιπόν, αναπόφευκτα, μες στην επιδίωξη της οικονομικής ανεξαρτησίας του από τον Γουόλτερ, στράφηκε στην επιχειρηματικότητα.

Κάποιος, ίσως και η ίδια η Κάρολ Μόναχαν, κατέβαλε τα δί-

δακτρα της Κόνι σε ένα μικρό εκπαιδευτικό ίδρυμα, τη Σχολή της Αγίας Αικατερίνης, στο οποίο οι κοπέλες φορούσαν στολή και απαγορεύονταν τα κοσμήματα πλην ενός δαχτυλιδιού («απλού, μεταλλικού»), ενός ρολογιού («απλού, απέριττου») και δύο σκουλαρικιών («απλών, μεταλλικών, μικρότερων από μία ίντσα»). Μία από τις δημοφιλέστερες κοπέλες της τρίτης γυμνασίου στο σχολείο του Τζόι, στο Σέντραλ Χάι, επέστρεψε από ένα οικογενειακό ταξίδι στην πόλη της Νέας Υόρκης μ' ένα φτηνό ρολόι που έγινε αντικείμενο θαυμασμού απ' όλους στο διάλειμμα για το μεσημεριανό και που στο κίτρινο σαν της τσιχλόφουσας πλαστικό λουράκι του ένας έμπορος της Κανάλ Στριτ είχε θερμοκολλήσει ροζ σαν καραμέλες μικροσκοπικά γράμματα που σχημάτιζαν έναν στίχο των Pearl Jam που έλεγε ΚΟΡΗ ΣΟΥ ΜΗ ΜΕ ΛΕΣ, ύστερα από παραγγελία της κοπέλας. Όπως θα διηγούνταν αργότερα ο ίδιος ο Τζόι στις αιτήσεις του για να γίνει δεκτός στο κολέγιο, είχε αμέσως πάρει την πρωτοβουλία να προχωρήσει σε έρευνες για την πηγή της χονδρικής του εν λόγω ρολογιού και την τιμή της θερμοκόλλησης. Επένδυσε τετρακόσια δολάρια από τις οικονομίες του στην αγορά εξοπλισμού, ετοίμασε ένα δείγμα, ένα πλαστικό λουράκι (που έλεγε ΕΤΟΙΜΗ ΓΙΑ ΟΛΑ), ώστε να το μοστράρει η Κόνι στην Αγία Αικατερίνη, και στη συνέχεια προσέλαβε την Κόνι ως πλασιέ και διακινητή και κατάφερε να πουλήσει ρολόγια με στίχους της αρεσκείας τους στο ένα τέταρτο των συμμαθητριών της, έναντι τριάντα δολαρίων το καθένα, προτού το πάρον ειδηση οι καλόγριες και τροποποιήσουν τον ενδυματολογικό κώδικα, έτσι ώστε να απαγορεύονται και τα λουράκια με στιχάκια. Κάτι το οποίο βεβαίως –όπως είπε η Πάτι στις άλλες μητέρες– ο Τζόι, αγανακτισμένος, θεώρησε εξωφρενικό.

«Δεν είναι καθόλου εξωφρενικό», του είπε ο Γουόλτερ. «Επωφελήθηκες από έναν τεχνητό περιορισμό εμπορίου. Δε σε άκουσα να διαμαρτύρεσαι όταν οι κανόνες δούλευαν για λογαριασμό σου».

«Έκανα μια επένδυση. Διακινδύνευσα».

«Εκμεταλλεύσουν ένα παραθυράκι κι οι καλόγριες το έκλεισαν. Δεν το προέβλεψες;»

«Ωραία, και γιατί δε με προειδοποίησες;»

«Και βέβαια σε προειδοποίησα».

«Με προειδοποίησες απλώς ότι ίσως έχανα χρήματα».

«Και δεν έχασες καν χρήματα. Απλώς δεν έβγαλες όσα ήλπιζες να βγάλεις».

«Και πάλι, είναι χρήματα που δικαιωματικά θα γίνονταν δικά μου».

«Τζόι, το να βγάζεις χρήματα δεν είναι *δικαιωματικό*. Πουλάς χαζομάρες που οι κοπέλες δεν τις χρειάζονται, ορισμένες μάλιστα δεν έχουν καν τα χρήματα να τις αποκτήσουν. Γι' αυτό κι έχουν οι καλόγριες ενδυματολογικούς κανόνες στο σχολείο της Κόνι – για να είναι δίκαιες με όλο τον κόσμο».

«Ναι, μάλιστα – για όλο τον κόσμο εκτός από μένα».

Από τον τρόπο με τον οποίο μετέφερε η Πάτι αυτή τη στιχομυθία, γελώντας με την άδοξη αγανάκτηση του Τζόι, έγινε πασιφανές στη Μαίρη Πόλσεν ότι η Πάτι δεν είχε ακόμη πάρει είδηση τι έκανε το βλαστάρι της με την Κόνι Μόναχαν. Και για να είναι εκατό τοις εκατό σίγουρη, η Μαίρη την παρακίνησε λιγάκι. Άραγε τι υπέθετε η Πάτι ότι αποκόμιζε για τον κόπο της η Κόνι; Άραγε έπαιρνε ποσοστά;

«Α ναι, είπαμε του Τζόι ότι οφείλει να τις παραχωρεί το πενήντα τοις εκατό από τα κέρδη του. Ανέκαθεν ήταν προστατευτικός απέναντί της, κι ας είναι μικρότερός της».

«Της είναι σαν αδελφός...»

«Όχι ακριβώς», γέλασε η Πάτι, «είναι ακόμη πιο καλός μαζί της. Ρώτα την Τζέσικα τι σημαίνει να έχεις αδελφό τον Τζόι».

«Χα, χα, καλά λες, χα, χα», συμφώνησε η Μαίρη.

Αργότερα, η Μαίρη τα είπε στον Σεθ και σχολίασε: «Είναι εκπληκτικό ότι στ' αλήθεια δεν έχει πάρει είδηση».

«Θεωρώ λάθος», είπε ο Σεθ, «το να γελάς έτσι με την άγνοια ενός γονιού. Είναι σαν να προκαλείς τη μοίρα σου, δε νομίζεις;»

«Συμπάθα με, αλλά είναι τρομερά αστείο και νόστιμο. Θα πρέπει να είσαι εσύ σοβαρός και για τους δυο μας για να μην κινδυνεύει η μοίρα μας».

«Στενοχωριέμαι για την Πάτι».

«Εγώ πάλι βρίσκω ξεκαρδιστική αυτή την ιστορία».

Προς το τέλος του χειμώνα στο Γκραντ Ράπιντς, η μητέρα του

Γουόλτερ υπέστη πνευμονική εμβολή και κατέρρευσε στο δάπεδο του καταστήματος γυναικείων ενδυμάτων όπου εργαζόταν. Οι κάτοικοι της Μπάρριερ Στριτ ήξεραν την κυρία Μπέργκλαντ γιατί ερχόταν τα Χριστούγεννα, στα γενέθλια των παιδιών και στα γενέθλια της Πάτι επίσης, και τότε η Πάτι την πήγαινε πάντα σε μια μασέζ της περιοχής και την κερνούσε γλυκόριζα, μακαντάμα και λευκή σοκολάτα, τις αγαπημένες της λιχουδιές. Η Μαίρη Πόλσεν της είχε βγάλει, όχι κακόβουλα πάντως, το παρατσούκλι «Μις Μπιάνκα», από τη διοπτροφόρο ποντικίνα στα παιδικά βιβλία της Μάρτζερι Σαρπ. Η κυρία Μπέργκλαντ είχε ζάρες στο άλλοτε όμορφο πρόσωπό της και τρέμουλο στο σαγόνι και στα χέρια της, το ένα εκ των οποίων είχε ατροφήσει άσχημα από αρθρίτιδα που την είχε πλήξει στα παιδικά της χρόνια. Ήταν μια γυναίκα πολύ ταλαιπωρημένη, σωματικά τσακισμένη, έλεγε με πίκρα ο Γουόλτερ, γιατί σκοτωνόταν στη δουλειά για τον παλιόμπεκρή πατέρα του σ' ένα μοτέλ στην άκρη του δρόμου που είχαν κοντά στο Χίμπινγκ εντούτοις, είχε αποφασίσει να παραμείνει ανεξάρτητη και να δείχνει όσο πιο κομψή γίνεται αφότου χήρεψε, κι έτσι επέμενε να πηγαίνει στο κατάστημα γυναικείων ενδυμάτων οδηγώντας με καμάρι την παλιά Chevy Cavalier της. Μόλις έμαθαν για την κατάρρευσή της, η Πάτι και ο Γουόλτερ έσπευσαν στα βόρεια, αφήνοντας τον Τζόι στη φροντίδα και στην επίβλεψη της ακατάδεκτης αδελφής του. Και μόνο τότε, λίγο μετά το φεστιβάλ εφηβικών γαμησιών που ακολούθησε και το οποίο διεξήγε ο Τζόι στο υπνοδωμάτιό του αφηφώντας απροκάλυπτα την Τζέσικα, και το οποίο έλαβε τέλος μόνο ύστερα από τον αναπάντεχο θάνατο και την κηδεία της κυρίας Μπέργκλαντ, μόνο τότε λοιπόν έγινε η Πάτι μια πολύ διαφορετική γειτόνισσα, μια πολύ πιο σαρκαστική γειτόνισσα.

Η Πάτι και ο Γουόλτερ Μπέργκλαντ ήταν υποδειγματικό ζευγάρι. Εκείνος, δικηγόρος με περιβαλλοντικές ανησυχίες, πήγαινε στη δουλειά του με το ποδήλατο και ήταν αφοσιωμένος στην οικογένειά του. Εκείνη, τέλεια σύζυγος και μητέρα, ανακύκλωνε τις μπαταρίες, νοιαζόταν για την υγιεινή διατροφή και για τη γειτονιά τους. Οι Μπέργκλαντ ήταν από αυτούς που κάνουν τον κόσμο λίγο καλύτερο.

Τι τους συνέβη ξαφνικά; Γιατί ο γιος τους πήγε να μείνει στους διπλανούς τους, που είναι φανατικοί Ρεπουμπλικάνοι; Γιατί ο Γουόλτερ άρχισε να δουλεύει για τις μεγάλες εταιρείες εξόρυξης άνθρακα και η Πάτι να συμπεριφέρεται σαν έξαλλη μαινάδα μπροστά στους έκπληκτους γείτονές της;

Ο Τζόναθαν Φράνζεν των θρυλικών ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ υπογράφει μια κωμικοτραγική ιστορία για τους πειρασμούς της ελευθερίας, την εύθραυστη ασφάλεια των προαστίων, το εφηβικό πάθος, τους συμβιβασμούς της μέσης ηλικίας, το βάρος τού να αποκτάς εξουσία. Και καθώς παρακολουθεί τις αγωνιώδεις προσπάθειες των ηρώων του να προσαρμοστούν σ' έναν κόσμο που τους μπερδεύει όλο και περισσότερο, συνθέτει μια εύστοχη, ειρωνική και συγκινητική τοιογραφία της ίδιας εποχής μας.

ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ «JOHN GARDNER»

ΦΙΝΑΛΙΣΤ ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΩΝ LOS ANGELES TIMES

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-2676-1

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 18656

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ